

## POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Maria Szulc

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa K. Spółki z o.o. w B.  
przeciwko T. Spółce z o.o. w W.,  
z udziałem interwenienta ubocznego A. Spółki Akcyjnej w W.  
o zapłatę,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 10 stycznia 2017 r.,  
zażalenia strony pozwanej i interwenienta ubocznego na wyrok Sądu  
Apelacyjnego we Wrocławiu  
z dnia 28 lipca 2016 r., sygn. akt I ACa 721/16,

**oddala zażalenia, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach  
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym  
postępowanie.**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 lipca 2016 r. Sąd Apelacyjny w we Wrocławiu na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił w całości wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 4 grudnia 2015 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania stwierdzając, że na skutek niezbadania przez Sąd pierwszej instancji materialnej podstawy żądania pozwu, nie została rozpoznana istota sprawy.

Sąd odwoławczy uznał za błędne stanowisko Sądu Okręgowego, że powództwo K. Sp. z o.o. w B. skierowane przeciwko pozwanemu T. sp. z o.o. w W. o zasądzenie kwoty 47.233.785 zł z ustawowymi odsetkami od szczegółowo wymienionych kwot i dat, które Sąd ten oddalił, obejmowało jedynie roszczenie odszkodowawcze mające za cel naprawienie szkody powoda, spowodowanej uniemożliwieniem mu wykonanie umowy przedwstępnej zawartej ze spółką Zakłady [...] „R.” sp. z o.o. w G., która doprowadzić miała do sfinalizowania w umowie przyrzeczonej sprzedaży praw do systemu M., a w konsekwencji uzyskania korzyści w wysokości świadczeń, jakie nabywca miał uiścić powodowi na podstawie umowy przyrzeczonej. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że Sąd Okręgowy pominął wskazane już w pozwie okoliczności związane z nakładami, jakie powód poniósł na tworzenie systemu M. (w kwocie 14.237.894 zł) i na infrastrukturę produkcyjną, nie rozważył roszczeń związanych z utratą wartości praw z patentów, autorskich praw majątkowych oraz prawa do znaku towarowego M. (łącznie w kwocie 3.000.000 zł), czy utratą wartości majątku spółki, ponieważ uznał, że powód nie objął tych szkód żądaniem ani jako roszczeń dochodzonych obok roszczenia o naprawienie szkody związanej z niezawarciem umowy ze spółką „Rotametr”, ani jako roszczeń ewentualnych. Taką ocenę zakwestionował powód w apelacji od wyroku Sądu Okręgowego, w której zarzucił m. in. naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 191 k.p.c.

Sąd drugiej instancji podzielił to stanowisko. Wskazał, że Sąd Okręgowy związany był żądaniem powoda w zakresie wysokości dochodzonej kwoty i nie mógł orzec ponad to żądanie. Niemniej dochodzona kwota była zindywidualizowana przytoczonymi przez powoda także innymi okolicznościami faktycznymi (art. 187 § 1 pkt 2 k.p.c.) niż rozpatrzone przez ten Sąd, i te okoliczności także winny zostać rozważone. Powołując w pozwie szereg okoliczności, które – jego zdaniem - uzasadniały żądanie zapłaty dochodzonej kwoty, powód domagał się, aby Sąd Okręgowy – o ile nie podzieli jego stanowiska co do wystąpienia podstaw do naprawienia szkody wynikłej z niezawarcia umowy ze spółką Zakłady [...] „R.” - poddał ocenie inne szkody, jakich powód doznał na skutek opisanych w pozwie działań pozwanego. Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że Sąd pierwszej instancji winien był zbadać,

czy przedstawione przez powoda działania pozwanego mogły spowodować szkody opisane na str. 24 - 31 pozwu, polegające na utracie wartości wskazanych praw majątkowych powoda, bez zgłoszenia żądań kumulatywnych, bądź ewentualnych, ponieważ na stronie 33 pozwu wyraźnie wskazał, że gdyby Sąd nie podzielił stanowiska dotyczącego wyceny szkody poniesionej na skutek nie zawarcia umowy z „R.” to „powódka wykazała innymi dowodami poniesienie innych szkód”, które wymienił w sześciu punktach na wcześniejszych stronach, wraz z ich podstawą faktyczną, a następnie podtrzymywał w toku sporu. Sąd Okręgowy jednak nie odniósł się do tych twierdzeń, mylnie przyjmując, że nie są objęte powództwem, przez co nie rozpoznał podstawy materialnoprawnej żądania.

Zarzucanej nieważności postępowania pierwszoinstancyjnego Sąd Apelacyjny nie stwierdził.

Zażalenie od wyroku uchylającego orzeczenie Sądu pierwszej instancji wnieśli pozwany oraz interwenient uboczny – A. S.A. w W.. Obydwaj zarzucili naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. Pozwany wskazał na jego oczywiście błędne zastosowanie wynikające z przyjęcia, że uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji zawierało braki wskazujące, iż Sąd nie orzekł co do istoty sprawy, interwenient uboczny natomiast podnosił, iż błędne było ustalenie, iż Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. Ponadto pozwany zarzucił naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie motywów stanowiska, że w pierwszej instancji nie została rozpoznana istota sprawy. Obydwaj żalący domagali się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym. Pozwany wniósł też o zasądzenie od powoda kosztów postępowania zażaleniowego. W odpowiedzi na zażalenie pozwanego powód wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Artykuł 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c., wprowadzony do kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 233,

poz. 1381), umożliwił poddanie kontroli instancyjnej prawidłowości uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Charakter tego zażalenia Sąd Najwyższy poddał analizie m.in. w postanowieniach z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 118/13, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2014 r., V CZ 77/13, nie publ., z dnia 19 grudnia 2013 r., II CZ 86/13, nie publ., z dnia 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13, nie publ. Wskazał w nich, że rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym jest zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uzasadniającą wydanie orzeczenia kasatoryjnego i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej. Przedmiot badania dokonywanego na skutek zażalenia ogranicza zakres dopuszczalnych zarzutów i powoduje, że zażalenie powinno skupiać się na kwestionowaniu stanowiska, że wystąpiły przesłanki stosowania art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Prawidłowość merytorycznego poglądu prawnego sądu drugiej instancji, odnoszącego się do materii będącej przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie, pozostaje zasadniczo poza zakresem kontroli zażaleniowej, z wyjątkiem oceny, czy miała miejsce nieważność postępowania. Poza tym wypadkiem ocena dokonywana przez Sąd Najwyższy przy rozpatrywaniu zażalenia przewidzianego w art. 394<sup>1</sup> § 1<sup>1</sup> k.p.c. powinna mieć charakter formalny, skupiający się na ustanowionych w art. 386 § 4 k.p.c. przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w merytoryczne kompetencje sądu, który wydał orzeczenie kasatoryjne w postępowaniu apelacyjnym. Oznacza to, że Sąd Najwyższy sprawdza jedynie, czy – w świetle zapatrywań prawnych przytoczonych jako podstawa rozstrzygnięcia – uzasadnione jest stanowisko o wystąpieniu przesłanek do wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia uchylającego wyrok i nakazującego ponowne rozpoznanie sprawy.

Sąd odwoławczy przytoczył jako podstawę prawną uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji art. 386 § 4 k.p.c.; wskazał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ skupił się tylko na jednej podstawie faktycznej roszczenia odszkodowawczego powoda (i roszczenie to uznał za nieuzasadnione), nie zbadał natomiast pozostałych podstaw faktycznych i opartych na nich żądań odszkodowawczych powoda ujętych w pozwie

i podtrzymywanych w toku postępowania – zgłoszonych jako dalsze uzasadnienie powództwa o zapłatę. Uzasadnienie orzeczenia jednoznacznie precyzuje więc przyczyny podjętej przez ten Sąd decyzji procesowej. W świetle poglądu prawnego Sądu Apelacyjnego o konieczności rozpoznania innych podstaw faktycznych i prawnych żądania, których – co nie budzi wątpliwości – Sąd Okręgowy nie objął swoim badaniem, ponieważ uznał, że powód nie zgłosił w tym zakresie powództwa, niewątpliwie jest, że ich zasadność nie została rozpatrzona, ani też nie dokonano stosownych ustaleń faktycznych. Sąd pierwszej instancji nawet nie wyjaśnił z jaką intencją powód przedstawił w pozwie dodatkowy zestaw faktów i wywodzonych z nich szkód, jakie poniósł.

W wyniku utrwalonej wykładni nierozpoznanie istoty sprawy rozumiane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, do czego doszło z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936/315; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635.; a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, LEX nr 50750, z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22, z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, Lex nr 1231340; z dnia 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12, Lex nr 1284698 oraz z dnia 16 listopada 2012 r., III CZ 83/12 – publ.

<http://www.sn.pl>). Wskazywane przez Sąd Apelacyjny przyczyny uchylenia wyroku Sądu Okręgowego, które przemawiały za poglądem o niezbadaniu przez ten Sąd istoty sprawy, wyczerpują przesłanki przewidziane w art. 386 § 4 k.p.c., skoro powód zgłosił jako uzasadnienie powództwa kilka zespołów okoliczności faktycznych i wywodzonych z nich roszczeń odszkodowawczych, a Sąd Okręgowy, bez wyjaśnienia ich wzajemnej zależności i charakteru procesowego, uznał część z nich za nieobjętą pozwem i całkowicie pominął, a poddał ocenie tylko jeden, wybrany przez siebie, kontekst faktyczny przedstawiony przez powoda, uznając ostatecznie, że nie usprawiedliwia on żądań powoda.

Zaskarżony wyrok nie narusza więc art. 386 § 4 k.p.c., wobec czego na podstawie art. 398<sup>14</sup> w zw. z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c., należało oddalić wniesione zażalenia.

Niekończący sprawy charakter wydanego postanowienia uzasadnia orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 398<sup>21</sup>, art. 391 § 1 i art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c.

aj